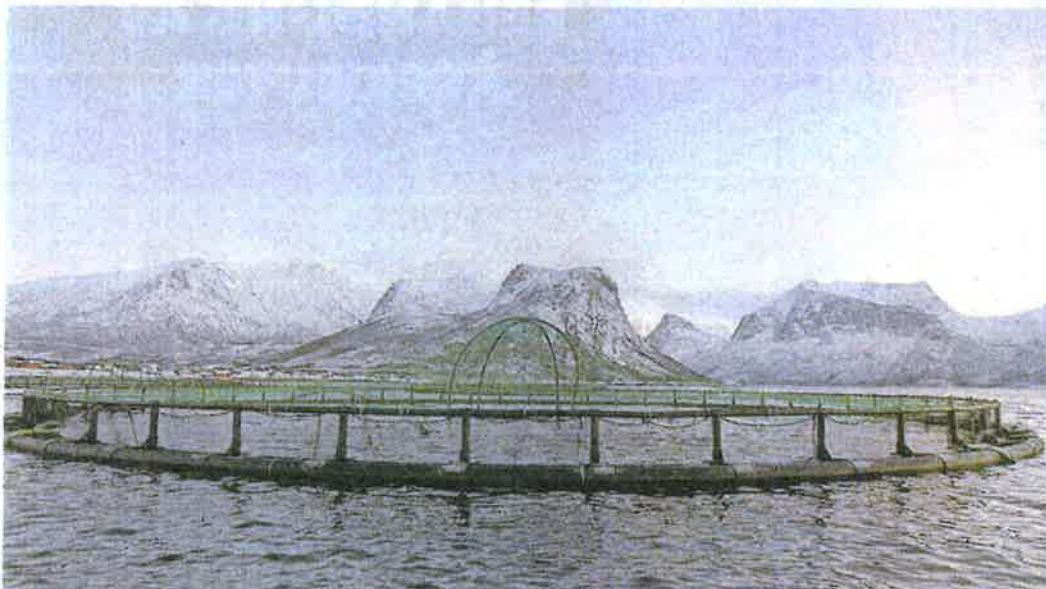

Oppdrettsmilliarder forsvinner ut av landet

En ny studie viser at rundt halvparten av utbyttene fra næringen, tilsvarende 6,4 av totalt 13,2 milliarder kroner, går ut av landet.

FOTO: TERJE BENDIKSBY, NTB SCANPIX

En tredjedel av norsk oppdrettsnæring eies fra utlandet. Samtidig går halvparten av utbyttet ut av landet, viser ny studie.

BENDIK STØREN
bendik.storen@dt.no

Oppdrettsnæringen i Norge eies i økende grad fra utlandet. Det viser funn fra en ny studie av Linda Nøstbakken og medforfatter Simon Flatebø Selle ved Norges Handelshøyskole.

I 2018 var 36 prosent av den norske produksjonskapasiteten eid av utenlandske aktører. Det er en økning fra 32 prosent i 2015, ifølge studien. Nøstbakken og Selle ble overrasket over funnet.

Forsker Linda Nøstbakken

– Jeg hadde i utgangspunktet ikke ventet at 36 prosent var utenlandsk eid, når det er så mange mindre og lokale selskaper. Men når det også er en del store børsnoterte selskaper, så er det kanskje ikke så overraskende, sier Nøstbakken.

Halv utbyttet til utlandet

Bak Norge på listen over hvor produksjonskapasiteten eies fra, kommer Storbritannia med 12,7 prosent eierskap, USA med 8,8 prosent og Kypros med 3,2 prosent. John Fredriksen, som er største eier i Mowi, det største oppdrettselskapet, har kyprisk statsborgerskap.

– Det vil nok også være en andel av det utenlandske som er eid av nordmenn. Men da går

FAKTA

Eierskap og kapitalflyt i oppdrettsnæringen

- De største eierne, i prosent, befinner seg i Norge (64), Storbritannia (13), USA (9), Kypros (3) og Luxembourg (3). Innad i Norge er de største eierkommunene Oslo (13 prosent), Frøya (12), Bergen (7) og Austevoll (7).
- For 2018 var samlet overskudd blant morselskapene 16 milliarder. Av dette betalte selskapene ut totalt 13,2 milliarder, tilsvarende 73,5 prosent. 6,4 milliarder, tilsvarende 48,4 prosent, gikk til utlandet. 6,2 milliarder, eller 47,2 prosent, gikk videre til andre foretak i Norge, mens 0,59 milliarder, eller 4,45 prosent, gikk til privatpersoner i Norge.
- For 2015 fikk morselskapene et samlet overskudd på cirka 6,1 milliarder. Av dette betalte selskapene ut totalt 4,9 milliarder, tilsvarende 80,6 prosent, eller 5,34 milliarder omregnet i 2018-kroner. 3,47 milliarder (65 prosent) gikk til utlandet, målt i 2018-kroner, mens 1,4 milliarder, eller 27 prosent, gikk videre til andre foretak i Norge. 0,4 milliarder, eller 8 prosent, gikk til privatpersoner i Norge.

det samtidig ut av den norske skattejurisdiksjonen, sier Selle. Mens litt over en tredjedel av

eierskapet er utenlandsk, ender rundt halvparten av de totale utbyttene fra den norske oppdrettsnæringen utenfor landet.

Også dette funnet overrasket forskerne.

– At det var en enda høyere andel som går ut av landet, var overraskende, sier Nøstbakken.

For 2018 ble det til sammen betalt ut 13,2 milliarder kroner. Av dette gikk 6,4 milliarder kroner, tilsvarende 48,4 prosent, til utlandet.

Dette kommer av et ekstra høyt utenlandsk eierskap i enkelte av de børsnoterte selskapene, samtidig som flere av disse selskapene har mål om å betale ut en høy andel i utbytte.

– Ser du på Mowi, for eksempel, er det utenlandske eierskapet på 77 prosent. Når de betaler ut en betydelig andel av det totale utbyttet, så trekker det opp snittet, sier Selle.

Oslo størst

Innad i Norge er de største byene overrepresentert på eierlistene for oppdrettskapasiteten. Målt etter eierskap er Oslo den største oppdrettskommunen i Norge, fulgt av Frøya og Bergen.

Oslo skiller seg ut fordi mye eies av finansielle foretak. Over 70 prosent er eid av fond, pensjonskasser, banker og stiftelser, ifølge forskerne.

– Det er naturlig at eierandelen i Oslo er høy. Men det viser samtidig at overskuddet ikke nødvendigvis investeres langs kysten, sier Selle.

Lønnsomheten i oppdrettsnæringen har vært tre ganger så høy som ellers i industrien. Noe av grunnen tilskrives de gode forholdene for å drive

oppdrett i norske fjorder. Ifølge Statistisk sentralbyrå har det siden årtusenskiftet vært en betydelig såkalt grunnrente i næringen, som følge av tilgang på begrensede, velegnede fjordarealer.

Etter at et regjeringsutnevnt utvalg i fjor gikk inn for å legge næringen en ekstraordinær skatt på 40 prosent av denne såkalte grunnrenten, fulgte en levende debatt. Et av argumentene mot utvalgets forslag har vært at det trengs kapitalsterke miljøer også langs kysten, og at verdiene må komme kystsamfunnene til gode.

Det var det som fikk professor Linda Nøstbakken, som også satt i utvalget, til å lure på hvor overskuddene fra næringen egentlig ender opp.

– Dette man drømmer om

Forskerne understreker at det ikke er noe unormalt i at utenlandske investorer trekker mot lønnsomme næringer, slik som den norske oppdrettsnæringen.

– Det er jo dette man drømmer om. Det viser at man har suksess, og næringen har gjort mye riktig, sier Nøstbakken.

Samtidig synes hun det er et interessant poeng at en såpass stor andel av eierskapet er på utenlandske hender.

– Det betyr jo at vi sender grunnrenten til utlandet også, sier hun.

Næringen selv har tidligere protestert mot premisset om at det finnes en grunnrente i oppdrettsnæringen. Bransjeorganisasjonen Sjømat Norge mener den høye avkastningen de siste årene ikke er representativ.

BERGENS TIDENDE/E24